

NARODZINY DRZEW

Litewska bajka magiczna

„Królowa węży”

– mit czy mistyfikacja

Ewa Stryczyńska-Hodyl

NARODZINY DRZEW

Litewska bajka magiczna

„Królowa węży”

– mit czy mistyfikacja

5 Poznańska
Biblioteka
Bałtystyczna

Projekt okładki:
Wydawnictwo Rys

Recenzja:
dr hab. Norbert Ostrowski UJ

Copyright by: Ewa Stryczyńska-Hodyl

Copyright by: Wydawnictwo Rys

Wydanie I, Poznań 2016

ISBN 978-83-65483-04-1

Wydanie:

Wydawnictwo Rys
Dąbrówka, ul. Kolejowa 41
62-070 Dopiewo
tel. 600 44 55 80
e-mail: rysstudio@o2.pl
www.wydawnictworys.com

SPIS TREŚCI

Wstęp:	7
Wyjaśnienie niektórych wyborów	7
Podstawowe pytania	8
Materiał badawczy	12
Kilka uwag końcowych	13
Rozdział I:	
Historia wątku	15
Pierwszy wariant „Królowej węży”	16
Kolejne litewskie warianty dziewiętnastowieczne	20
Warianty łotewskie	24
Kanon litewski bajki o królowej węży	28
Rozdział II:	
Oblubienica, wąż, rodzice i swaci. Możliwości interpretacyjne	33
Motyw oszukiwania swatów a dawne obrzędy weselne	33
„Diabli go nadali”	38
Kąpiel, wąż i erotyzm	42
Rozdział III:	
On i Ona, czyli kto?	47
Wąż i jego charakter lunarno-akwatyczno-chtoniczny	48
Żona węża i jej związki z postaciami mitycznymi	57
Rozdział IV:	
Pokawałkowanie węża, czyli gest kosmogoniczny	67
Mleczna i krwawa piana	67
Walka z węzowym potworem	72
Wąż unieruchomiony	76

Rozdział V:	
Grupa drzew a kosmogonia	81
Litewskie metamorfozy	82
Metamorfoza żony węża	87
Metamorfoza dzieci węża	93
Czy wyłonił się świat?	99

Rozdział VI:

Kraszewski a „Królowa węży”. Wątpliwości, pytania, argumenty	103
Endre Bojtár i jego teza	104
Kraszewski: „Biruta”, <i>Witolorauda</i> , <i>Litwa</i>	106
Nawiązania do Kraszewskiego	111
Litewskie warianty bajki a Kraszewski	114

Rozdział VII:

Ta historia nie ma końca	119
Wkroczenie do literatury łotewskiej	120
Wkroczenie do litewskiej poezji	123
Ta, która zdradziła i ci, którzy wytrwali	125
Teksty o tekstach, czyli Škēma, Mackus i Ostrauskas	127
Utrata domu rodzinnego	130
Kazys Bradūnas jako przypadek szczególny	132

Zakończenie:

Czego jeszcze nie wiemy	137
--------------------------------------	-----

Bibliografia	143
---------------------------	-----

Aneks:

Pierwsze warianty bajki o żonie węża	155
Pierwszy wariant litewski „Biruta” 1837	155
Pierwszy łotewski tekst „Das Inland” 1852	159